

Quatre gats amb cascavell

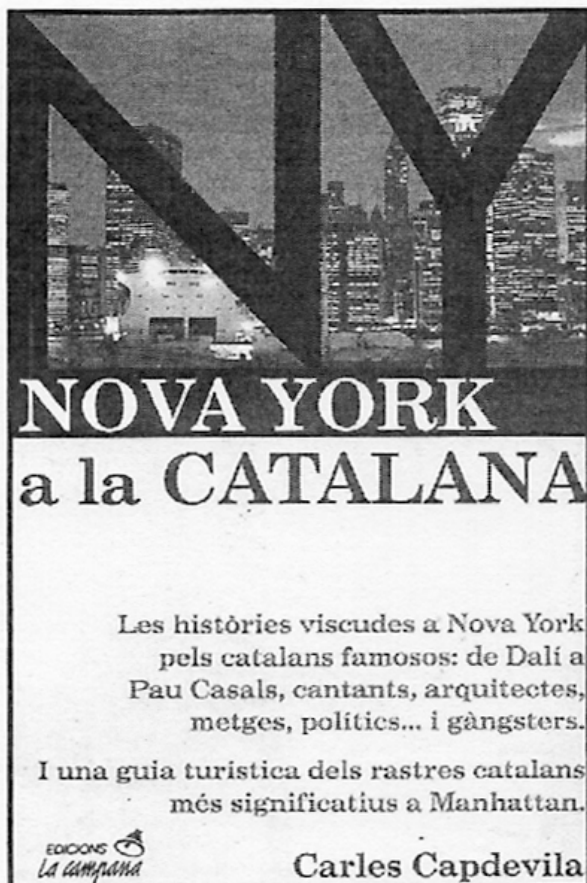
CARLES CAPDEVILA

Nova York a la catalana
Ed. La Campana.
Barcelona, 1996.

A finals del segle passat, a Nova York, s'editava una revista en català. Es deia *La llumenera de Nova York*, i era fruit de la inquietud d'uns quants catalans que s'havien establert a la que llavors ja començava a ser una gran capital. Al primer número de la revista, l'editorial reconeixia que els catalans de Nova York eren "quatre gats" –menys nombrosos que altres comunitats– "però quasi tots són gats de cascavell" –gent representativa i que feia soroll.

El periodista Carles Capdevila, que va viure a Nova York entre els anys 1992 i 1994, va tenir la feliç idea de seguir els rastres d'aquests gats i de reunir les dades en un llibre, editat a La Campana. *Nova York a la catalana* és una guia per a aquells que tinguin pensat visitar la ciutat i la vulguin recórrer en clau nacional, però també és un llibre apte per aquells que de moment no pensen posar-hi els peus i ja en tenen prou veient-la a les pel·lícules. Els primers hi trobaran suggerències útils i els altres hi passaran una bona estona. Ho certifica el qui signa, que pertany al segon grup.

El treball de Carles Capdevila descobreix aspectes inèdits de la presència catalana a la gran poma. Qui més qui menys ja sap que Dalí va triar Nova York per fer algunes de les seves més accions d'art-provocació més espectaculars.

Potser alguns recorden que el músic Xavier Cugat hi va iniciar la conquesta de les amèriques i que Pau Casals va tocar el violoncel a la ONU.... Però potser molts no saben que hi havia hagut un gàngster català (Vicenç Coll, de Vilafranca del Penedès) més expeditiu que l'Al Capone. O que un altre gàngster, Frankie Carbó, d'arrels manlleuenques, feia dòlars a base d'arreglar combats de boxa. O que a mig segle XIX l'arquitecte valencià Rafael Guastavino triomfava amb la tècnica de la *volta catalana*...

No s'acaben aquí els descobriments. En una altra part del llibre, una guia turística per trenta racons catalans de la ciutat, trobem que al museu The Cloisters hi ha la meitat del claustre romànic de Sant Miquel de Cuixà, comprat i traslladat per un milionari nord-americà a principis de segle. O que les pintures que decoren el Rockefeller Center són de Josep M. Sert... *Nova York a la catalana* conté totes aquestes històries i moltes més: el testimoni de catalans que hi han viscut més recentment, cites que descriuen la ciutat, i una cronologia catalana dels darrers 120 anys de Nova York.

I en acabar el llibre, no dubtem que Carles Capdevila ha passat a formar part, per mèrits propis, d'aquest grup de gats amb cascavell que han deixat rastre català a la capital del món.

Jordi Vilarrodà